

Krav

för frivilliga kontrollprogrammet Smittsäkrad besättning gris

Observera att för anslutning till SPETS ska även kraven för GRUND vara uppfyllda.

Omfattning

GRUND

- Vid anslutning ska samtliga grisar som av djurhållaren hålls på ett sådant sätt att de smittskyddsmässigt räknas som en enhet anslutas.¹

¹ Med detta menas grisar som har direkt eller indirekt kontakt med varandra. Indirekt kontakt kan t.ex. vara samma skötare (om inte byte av kläder/stövlar samt tvätt och desinfektion av händer sker), samma redskap eller delade flöden mellan olika djurgrupper.

Utbildning av djurhållare

SPETS

- Djurhållaren och/eller den som ansvarar för det praktiska arbetet i besättningen ska ha genomgått en av programmet godkänd smittskyddskurs.

Smittskyddssamråd

GRUND

- Vid förprövningspliktig ny- och ombyggnation ska smittskyddssamråd hållas med veterinär som har särskild kompetens i smittskyddsfrågor innan handlingarna sänds till Länsstyrelsen.

Inköp av djur

GRUND

- Vid import eller införsel av lantbruksdjur eller sperma från djurslag som innefattas av Svenska Djurbönders Smittskyddskontroll (gris, nöt, får, get, alpaca och andra kameldjur) från annat land, ska djurhållaren följa Jordbruksverkets bestämmelser samt kraven i näringens egen importkontroll SDS (Svenska Djurbönders Smittskyddskontroll).
- Inköp av livdjur får endast ske från avels- och gyltproducerande besättningar som är anslutna till Smittsäkrad besättning gris.
- Inköp av smågrisar för slaktgrisproduktion får endast ske från smågrisuppfödare som är anslutna till Smittsäkrad besättning gris.

SPETS

- Import och införsel från annat land av lantbruksdjur som innefattas av Svenska Djurbönders Smittskyddskontroll (gris, nöt, får, get, alpacka och andra kameldjur) ska inte ske.²

² EU-godkända seminestationer undantagna. Dessa kan vara anslutna till Spets trots import/införsel, under förutsättning att övriga regler för Spets följs.

Försäljning av djur

GRUND

- Vid misstanke om smitta som kan medföra sjukdom i mottagande besättning får inte djur försälas. Veterinären i programmet ska kontaktas för en hälsomässig bedömning.
- Vid försäljning av så kallade hushållsgrisar ska djurhållaren lämna information till köparen om att utfodring med animaliskt avfall inte är tillåtet.

Planskiss och flöden

GRUND

- En planskiss över gårdens byggnader och hägn samt befintliga transportvägar ska upprättas.
- Diskussion avseende indirekt och direkt vildsvinskontakt ska genomföras.

SPETS

- Utifrån befintlig planskiss upprättas tillsammans med veterinär ett åtgärdsförslag i syfte att skapa smittsäkra transportvägar till, från och inom gården. Speciell hänsyn ska tas till transportvägar för fordon som kadaver-, slakt- och foderbilar samt gödselspridare.

Besökare och personal

GRUND

- Generellt gäller att besöken ska vara genomtänkta och planerade.
- Besöksjournal ska föras.
- Besättningens smittskyddsbestämmelser ska finnas i skrift och utarbetas tillsammans med besättningsveterinär eller djurhälsoveterinär.
- Samtliga personer som vistas i anläggningen ska informeras om besättningens smittskyddsbestämmelser. Besökare ska innan inträde i besättningen signera i besöksjournalen att de tagit del av bestämmelserna. Det är djurhållarens ansvar

att informera sig om var samtliga besökare (särskilt hantverkare,) varit innan besöket.

- Rena skyddskläder och skodon ska finnas att tillgå.
- Möjlighet ska finnas till handtvätt med flytande tvål, varmt och kallt vatten.
- Torkmöjligheter av engångstyp (ex. pappershanddukar) och handdesinfektionsmedel ska finnas. Tvätt och desinfektion av händer ska alltid ske vid in- och utträde i besättningen.
- Karenstider efter besök på utländska gårdar eller efter annan kontakt med klövbärande djur (t.ex. marknader, jakt) måste respekteras. **Från områden med mul- och klövsjuka gäller 5 dygns karens. Från övriga områden gäller 48 h karenstid.**
- Blanketten Visitor´s certificate ska fyllas i vid besök från utlandet.
- Vid utomhusproduktion ska skyltar som uppelyser om att det är förbjudet att mata grisar finnas i anslutning till varje hägn. Särskilt viktigt är att de placeras i anslutning till angränsande vägar, promenadstigar etc.

SPETS

- I besöksjournalen ska datum för senaste besök i annan grisbesättning efterfrågas, även typ av besättning och lokalisering.
- Stoppskyltar ska finnas på alla dörrar och huvudingång, förutom på dörrar som är reglade inifrån. Huvudingång med personsluss markeras på ett tydligt sätt. Telefonnummer till ansvarig djurhållare/ personal ska finnas angivet vid huvudingången. Vid utomhusproduktion ska motsvarande stoppskyltar finnas i anslutning till varje hägn.
- Det ska finnas en klar gräns mellan ”yttre” och ”inre” område, gärna i form av en personsluss. Gränsen ska respekteras av både personal och besökare.
- Kläd- och skobyte ska ske vid gränsen. Externa kläder och skodon får inte komma i kontakt med besättningens kläder och skodon.
- Besättningens egen utrustning i form av redskap, verktyg, instrument m.m. bör i möjligaste mån användas. I de fall detta inte är möjligt ska utrustningen i möjligaste mån tvättas och desinficeras innan användning i besättningen.

Internt smittskydd

GRUND

Produktionssystem

- Omgångsproduktion (allt in/allt ut) ska tillämpas i produktion med olika åldersgrupper.³
- Olika åldersgrupper ska vara separerade från varandra.⁴
- Det ska finnas en skriftlig plan över hur så kallade restgrisar hanteras i besättningen.⁵

Rengöring, desinfektion och tomtid

- Avdelningar med växande djur ska tvättas efter varje omgång.⁶
- Det ska finnas en skriftlig notering av tidpunkt för utförd tvätt.
- Tomtiden bör vara minst fem till sju dagar. Kortare tomtid än tre dagar ska regelmässigt inte tillämpas.

Hygien

- Hygienen i grisstallen och biutrymmen ska vara godtagbar.

SPETS

Produktionssystem

- Olika åldersgrupper ska vara åtskilda från varandra i sektionerade avdelningar.⁷

Rengöring, desinfektion och tomtid

- Avdelningar med växande djur ska förutom att tvättas även desinficeras efter varje omgång.⁸
- Det ska finnas en skriftlig notering av tidpunkt för utförd tvätt och desinfektion.

Utrustning

- Utrustning som flyttas mellan avdelningar eller som blir kvar vid omgångsbyte och som grisar kommer i kontakt med ska rengöras. (t.ex. drivskivor, first-feeders, andra foderautomater, etc.)

Djurflyttningar och arbetsrutiner

- Det ska upprättas en plan över hur djurflyttningar och arbetsrutiner kan genomföras för att på bästa sätt förhindra smittspridning inom besättningen.
- För utegrissbesättningar med betesgång gäller att det ska finnas en plan för betesrotation och tomtid i hagar.

³ Undantaget livdjursavdelningar (ex. avdelningar för livdjur > 30 kg, så som rekryterings-, sin- och betäckningsavdelningar) och galtstationer. Även små besättningar med färre suggor än 120 undantas från kravet på strikt omgångsproduktion liksom små specialiserade slakgrisbesättningar med högst 200 platser om smågrisarna köps in endast från en besättning.

⁴ Med separering menas att grisarna kan ha luftkontakt men ingen tryn- eller gödselkontakt. Kravet om separering gäller inte livdjursavdelningar, galtstationer eller besättningar som undantas kravet på omgångsproduktion³. Undantag kan också under särskilda omständigheter medges i besättningar med utedrift enligt programmets vägledning för kontroll och rådgivningsbesök.

⁵ Undantaget besättningar som inte har krav på omgångsproduktion.

⁶ Under kall årstid eller vid slaktköer som orsakar leveransproblem kan i undantagsfall mekanisk rengöring godkännas. För avdelningar med kontinuerlig drift (ex. rekryterings-, betäcknings- och sinsuggavdelningar) kan rengöring få ske sektionsvis under pågående produktion. Tvätt ska i dessa

avdelningar ske minst en gång per år. Motsvarande regler gäller för djurutrymmen inomhus och hårdgjorda skrapytor i ekologiska besättningar. Hyddor för utomhusproduktion ska tvättas en gång per år, eller oftare vid behov.

⁷ Sektionering innebär att djur i olika åldersgrupper hålls i separata avdelningar utan vare sig gödsel-, tryn- eller luftkontakt.

⁸ Under kall årstid eller vid slaktköer som orsakar leveransproblem kan i undantagsfall mekanisk rengöring med torrdesinfektion godkännas.

Inslussning

GRUND

- Isoleringsutrymme ska finnas för inköpta livdjur och vara helt avskilt från övriga avdelningar med separat ventilation och gödselhantering. Som alternativ till isoleringsavdelning kan ett separat hägn godkännas. Ingen direkt eller indirekt kontakt får förekomma mellan isoleringsdjur och andra djur i besättningen.
- Omgångsproduktion ska tillämpas i isoleringsutrymmet.
- Djuren ska vistas minst tre veckor i isoleringsutrymmet innan de introduceras i besättningen.
- Vid misstanke om smittsam sjukdom ska veterinären i programmet kontaktas för en hälsomässig bedömning.
- Rengöring och desinfektion i isoleringsutrymmet ska i normalfallet ske mellan varje omgång, dock minst en gång per år (gäller inte hägn).
- Separata kläder och skodon ska användas, likaså separata redskap samt foder- och halmvagnar.
- Det ska finnas möjlighet till rengöring och desinfektion av händer före och efter arbete i isoleringsutrymmet. Tvätt och desinfektion av händer ska alltid ske innan inträde och efter utträde i isoleringsutrymmet.

Utlastning

GRUND

- Utleverans av alla kategorier av grisar ska ske via ett utlastningssystem som i möjligaste mån gör att luftdrag mellan bil och besättning undviks.
- Transportören ska inte ha tillträde till besättningen. Det ska finnas en tydlig gräns mellan arbetsytor för transportör respektive gårdens personal.
- Grisarna som lastas ut ska förhindras att kunna vända tillbaka in i stallet.

- Ytan i utlastningsutrymmet ska vara möjlig att rengöra
- Om utlastningen även används som inlastning, ska utrymmet tvättas och i möjligaste mån desinficeras efter varje utlastning.

SPETS

- Efter varje utlastning ska utlastningsutrymmet tvättas och i möjligaste mån desinficeras.
- Redskap, skivor, kläder, skodon m.m. som används i utlastningsutrymmet ska inte användas i övriga besättningen.
- Om det finns ett särskilt utlastningsutrymme så får det inte användas som förvaringsutrymme.

Kadaverhantering

GRUND

- Besättningen ska anlita tjänst med möjlighet till hämtning av kadaver eller ha en av Jordbruksverket godkänd förbränningsanläggning.
- Kadaver ska i avvaktan på hämtning/ bränning förvaras i sluten tunna eller container alternativt förvaras väl täckta på en hårdgjord yta.
- Slutlig upphämningsplats för kadaver ska placeras så att hämtning kan ske på ett smittsäkert sätt.

Foder, strömedel och vatten

GRUND

- Inköp av fodermedel ska endast ske från foderföretag registrerade hos Jordbruksverket. Om egna råvaror används ska de vara av god hygienisk kvalitet.
- Foder, foderråvaror och strömedel ska lagras hygieniskt säkert och så långt det är möjligt vara väl skyddade för fåglar, gnagare och andra skadedjur.

SPETS

- Visuellt hygienisk kontroll av silos, tankar, och andra förvaringsutrymmen ska ske regelbundet. Rutiner för detta ska finnas skriftligt noterade.
- Det ska finnas en skriftlig plan för att vid behov kunna rengöra foder- och vattenanläggning.

Övrigt GRUND

- Andra djurslag som hålls inom samma PPN eller på samma gård som grisarna ska, om det finns ett sådant, vara anslutna till ett förebyggande smittskyddsprogram godkänt av Jordbruksverket.⁹
- När andra djurslag hålls inom samma PPN eller på samma gård som grisarna ska dessa hållas i byggnader/ avdelningar helt avskilda från grisstallen med separat ventilation och gödselhantering. Vid utevistelse får inget sambete ske med andra produktionsdjur eller hästar.
- Hundar, katter och andra sällskapsdjur ska i den mån det är möjligt förhindras tillträde till avdelningar/ stallar/ hägn med grisar.
- Den allmänna ordningen i och utanför grisstall, hägn och personalutrymmen ska vara godtagbar.¹⁰
- Regelbunden skadedjursbekämpning ska tillämpas genom att besättningen anlitar certifierad skadedjursbekämpare.

SPETS

- Hundar, katter och andra sällskapsdjur ska inte vistas i slutna anläggningar/grisstallar/avdelningar och angränsande utrymmen som hör till inre område. (t.ex. korridor, ev. personalutrymmen, ev. foderkök).¹¹

⁹. Smittsäkrad besättning för nöt, Frivilliga salmonellaprogrammet för höns respektive matfågel (i de fall sådant program finns) samt tuberkulosprogrammet för alpaca. Undantag kan göras vid särskilda omständigheter så som t.ex. hållning av djur för icke kommersiellt syfte enligt programmets vägledning för kontroll och rådgivningsbesök.

¹⁰. Vad gäller den allmänna ordningen ska markområdet inom två meter runt grishusen och foderanläggningarna vara fria från hög växtlighet, skräp och får inte utgöra någon allmän uppsamlingsplats för byggnadsmaterial, förbrukade inredningar m.m.

¹¹. Undantag är vallhundar som utför ett arbete och som då tillfälligt behöver vistas i ett hägn.